Polisi Cydraddoldeb ac Amrywiaeth

Mae Casnewydd Fyw wedi ymrwymo i ddarparu cyfleoedd sy'n agored i bawb, gan wireddu egwyddorion Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant. Bydd y gwasanaethau a ddarperir yn cael eu darparu drwy'r weledigaeth a'r gwerthoedd sy'n rhan annatod o arferion gwaith y sefydliad o ddydd i ddydd.

Y Sefyllfa Bresennol

Mae Casnewydd Fyw wedi datblygu partneriaethau â sefydliadau cenedlaethol a lleol i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau. Datblygwyd y projectau hyn mewn ymateb i arolygon cenedlaethol a blaenoriaethau cenedlaethol. Gellir amlygu'r dirwedd bresennol fel a ganlyn.

Maes a ddadansoddwyd	Poblogaeth Casnewydd	Gweithlu Casnewydd Fyw	Aelodau/cwsmeriaid hamdden Casnewydd Fyw
Rhyw	Gwrywaidd 49% Benywaidd 51% (Stats Cymru 2016)	Gwrywaidd 43% Benywaidd 57%	Gwrywaidd 51.48% Benywaidd 48.27% Heb ddatgan 0.25%
Oedran	15-19 8.26% 20-24 8.44% 25-29 9.39% 30-34 9.16% 35-39 8.65% 40-44 8.2% 45-49 9.74% 50-54 9.73% 55-59 8.55% 60-64 6.89% 65-69 7.3% 70-74 5.7% (Stats Cymru 2016 – yn seiliedig ar y boblogaeth o oedran gweithio)	15-19 15% 20-24 22% 25-29 12% 30-34 11% 35-39 6% 40-44 9% 45-49 7% 50-54 7% 55-59 8% 60-64 2% 65-69 1% 70-74 0% (1 aelod o staff)	15-19 21.32% 20-24 16.35% 25-29 12.43% 30-34 9.31% 35-39 7.37% 40-44 5.79% 45-49 5.63% 50-54 4.72% 55-59 3.54% 60-64 3.92% 65-69 5.15% 70-74 4.47%
Ethnigrwydd	Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Indiaidd 0.8% Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Pacistanaidd 2.1%	Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Indiaidd 0.4% Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Pacistanaidd 0%	Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Indiaidd 0.81% Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Pacistanaidd 1.21%

	Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Bangladeshaidd 1.2% Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Arall 0.9% Du neu Ddu Prydeinig - Affricanaidd 1.0% Du neu Ddu Prydeinig - Caribïaidd 0.5% Du neu Ddu Prydeinig - Arall 0.2% Tsieinëeg neu Arall - Tsieinëeg 0.4% Cymysg - Arall 0.3% Cymysg - Gwyn a Du Affricanaidd 0.2% Cymysg - Gwyn a Du Caribïaidd 0.9% Cymysg - Gwyn ac Asiaidd 0.5% Gwyn - Prydeinig (Cymreig, Seisnig) 87% Gwyn - Gwyddelig - 0.5% Gwyn - Arall 2.4% Grŵp Ethnig Arall - 1.0% (Cyfrifiad 2011 - yn seiliedig ar y boblogaeth gyfan)	Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Bangladeshaidd 0% Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Arall 0% Du neu Ddu Prydeinig - Affricanaidd 1.1% Du neu Ddu Prydeinig - Caribïaidd 0.4% Du neu Ddu Prydeinig - Arall 0% Tsieinëeg neu Arall - Tsieinëeg 0.4% Cymysg - Arall 0.4% Cymysg - Gwyn a Du Affricanaidd 0.7% Cymysg - Gwyn a Du Caribïaidd 0.4% Cymysg - Gwyn ac Asiaidd 0% Gwyn - Prydeinig (Cymreig, Seisnig) 93.9% Gwyn - Gwyddelig 0.7% Gwyn - Arall 1.8% Grŵp Ethnig Arall - 0%	Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Bangladeshaidd 0.38% Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig - Arall 0.12% Du neu Ddu Prydeinig - Affricanaidd 0.58% Du neu Ddu Prydeinig - Caribïaidd 0.34% Du neu Ddu Prydeinig - Arall 0.02% Cymysg Du - 0.61% Tsieinëeg neu Arall - Tsieinëeg 0.35% Cymysg - Arall 0.25% Cymysg - Gwyn a Du Affricanaidd 0.03% Cymysg - Gwyn a Du Caribïaidd 0.05% Cymysg - Gwyn ac Asiaidd 0.05% Gwyn - Prydeinig (Cymreig, Seisnig) 85.93% Gwyn - Gwyddelig 0.18% Gwyn - Arall 0.13% Grŵp Ethnig Arall - 8.95%

Anabledd	Anabl - 15% Ddim yn anabl - 85% (Stats Cymru 2011 – yn seiliedig ar bobl anabl o oedran gweithio)	Anabl - 2.2% Ddim yn anabl - 97.8%	Heb ei gasglu

Deddfwriaeth cydraddoldeb ac amcanion cydraddoldeb

Mae'r ddeddfwriaeth ganlynol yn darparu'r fframwaith a'r cyfeiriad ar gyfer y polisi ac yn effeithio ar bob aelod o'r cyhoedd, cwsmeriaid, staff a phartneriaid cyflawni: Deddf Cydraddoldeb 2010 a Rheoliadau Dyletswyddau Statudol (Cymru) 2011, Deddf Hawliau Dynol 1998, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, Deddf Iaith Gymraeg 1993 a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae'r Ddeddf Cydraddoldeb yn cynnwys pawb, gan gynnwys staff a chwsmeriaid. Mae'n anghyfreithlon gwahaniaethu yn erbyn unigolyn ar sail unrhyw un o'r 9 nodwedd warchodedig fel y nodir yn Neddf Cydraddoldeb 2010, dyma'r nodweddion:

- ailbennu rhywedd
- anabledd
- beichiogrwydd a mamolaeth
- crefydd neu gred
- cyfeiriadedd rhywiol
- hil
- oedran
- priodas a phartneriaeth sifil
- rhywedd

Mae'r dyletswyddau cydraddoldeb, yn unol â chyfarwyddyd Llywodraeth Cymru, yn sicrhau bod y cyrff cyhoeddus yn cyflawni eu dyletswydd cydraddoldeb sector cyhoeddus yn well. Mae'r dyletswyddau fel a ganlyn:

- Hyrwyddo cyfle cyfartal
- Hyrwyddo cysylltiadau cymunedol da
- Dileu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth

Deddf Hawliau Dynol 1998

Mae cyswllt anorfod rhwng Hawliau Dynol a Chydraddoldeb. Mae cydraddoldeb yn cael ei drin fel hawl ddynol sylfaenol, o'r egwyddor o barch cyfartal i urddas cynhenid pawb.

Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol 2015

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn rhoi egwyddor datblygu cynaliadwy ar waith. Mae Casnewydd Fyw yn gweithio gyda Chyngor Dinas Casnewydd i roi cynllun gweithredu ar waith sy'n darparu gwasanaethau sy'n diwallu anghenion presennol ond sy'n ystyried anghenion cenedlaethau'r dyfodol. Bydd Cynlluniau Llesiant Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn cynnwys

y 7 nod llesiant a byddant yn llywio'r Amcanion Cydraddoldeb. Gweithredwyd y cynlluniau Llesiant ym mis Ebrill 2018.

Y 7 Nod Llesiant yw:

- Cymru lewyrchus
- Cymru gydnerth
- Cymru iachach
- Cymru fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynus
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
- Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Mesur yr Iaith Gymraeg (Cymru) 2011 a Safonau'r Gymraeg

Gweithredwyd Safonau'r Gymraeg ym mis Mawrth 2016. Mae'n ofynnol i Gasnewydd Fyw cydymffurfio â'r Safonau fel gwasanaeth a gomisiynir gan Gyngor Dinas Casnewydd. Mae gan y Gymraeg statws swyddogol yng Nghymru ac mae gan siaradwyr Cymraeg hawliau iaith i dderbyn gwasanaethau Cymraeg oddi wrth gyrff cyhoeddus. Ni ellir trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. (Ceir mwy o fanylion am weithredu Safonau'r Gymraeg yn y Polisi Cymraeg)

Amcanion Cydraddoldeb

Datblygwyd amcanion Cydraddoldeb Casnewydd Fyw er mwyn bodloni gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010, Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, o dan fframwaith Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Nodau Lles	Amcanion Cydraddoldeb
Cymru Iachach	**Gwella mynediad i wasanaethau** Gall pobl gael gafael ar holl wasanaethau Casnewydd Fyw y mae eu hangen arnynt o ran mynediad corfforol a mynediad at gyfathrebu ac ati. **Hyrwyddo gweithgareddau'n gadarnhaol i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau** Bydd Casnewydd Fyw yn cynnig gweithgareddau wedi'u targedu ar gyfer pobl sydd â nodweddion gwarchodedig, na fyddent fel arfer yn cymryd rhan, gan leihau rhwystrau a'r nod o leihau anghydraddoldeb.
Cymru sy'n fwy Cyfartal	**Ymgysylltu** Bydd pobl yn cymryd rhan yn y gwaith o ddatblygu gwasanaethau sy'n effeithio arnynt. **Amrywiaeth yn y Gweithle** Bydd gweithlu a bwrdd Casnewydd Fyw yn gynrychioliadol o'r boblogaeth, yn enwedig o ran rhyw ac ethnigrwydd.

Cymru o Gymunedau Cydlynus	**Cydlyniant Cymunedol, Gweithgareddau Dargyfeiriol a mynd i'r afael â throsedd** Bydd Casnewydd Fyw yn cyflwyno rhaglenni sy'n gweithio gyda phobl ifanc ac yn eu cefnogi i gymryd rhan mewn dewisiadau amgen cadarnhaol.
Cymru â Diwylliant Bywiog lle Mae'r Gymraeg yn Ffynnu	**Cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg** Bydd Casnewydd Fyw yn hyrwyddo'r Gymraeg ac yn datblygu ei gwasanaethau dwyieithog ac yn cynyddu lefel sgiliau iaith Gymraeg ei gweithlu. (Gweler y Polisi Iaith Gymraeg am fanylion) **Amrywiaeth o Weithgareddau Diwylliannol a chynulleidfaoedd** Bydd Casnewydd Fyw yn cyflwyno ac yn cynnal perfformiadau sy'n gynrychioliadol o'r boblogaeth ac yn targedu cynulleidfaoedd newydd na fyddent fel arfer yn mynychu'r theatr.

Cwsmeriaid a Chynulleidfaoedd

Yr egwyddor o Wasanaethau Hygyrch

Mae gwasanaethau Casnewydd Fyw yn agored i bawb. Ni fydd Casnewydd Fyw yn gwahaniaethu wrth ddarparu gwasanaethau, a bydd mynediad at wasanaethau o'r un ansawdd i bawb.

Mae rhai gwasanaethau wedi'u targedu at bobl sydd angen mwy o gymorth neu gymorth gwahanol, er enghraifft pobl sydd ag anabledd. Mae modd addasu gwasanaethau eraill fel y gellir eu darparu i ddiwallu anghenion diwylliannol neu gymdeithasol pobl o fewn y ddarpariaeth brif ffrwd.

Sut rydym yn cynnig gwasanaethau

Bydd Casnewydd Fyw yn sicrhau bod y bobl sydd angen ein gwasanaethau:

- Yn gwybod am y gwasanaethau sydd ar gael
- Yn gwybod sut i wneud cais amdanynt
- Yn gallu cael gafael arnynt yn hawdd
- Bydd Casnewydd Fyw yn rhoi addasiadau ar waith, lle bo'n bosibl ac mae'n ymarferol gwneud hynny, er mwyn sicrhau bod pawb yn gallu cael gafael ar wasanaethau.
- Mae'r effaith ar y cwsmer yn bwysig iawn o ran penderfynu beth sy'n rhesymol.

Gweithred Bositif

Gall Casnewydd Fyw cymryd camau cadarnhaol cymesur i fynd i'r afael ag anfanteision a wynebir gan bobl o nodwedd warchodedig, neu le y byddai'n galluogi neu'n annog cyfranogiad gan grŵp heb gynrychiolaeth ddigonol. Enghraifft o hyn yw sesiynau nofio i ferched yn unig. Bydd Casnewydd Fyw yn casglu tystiolaeth cyn cymryd camau cadarnhaol.

Cyfathrebu

Mae Casnewydd Fyw yn cydnabod Iaith Arwyddion Prydain fel iaith yn ei hawl ei hun. Byddwn yn defnyddio dehongliad a recordiadau Iaith Arwyddion Prydain yn gynyddol ac yn hyfforddi staff perthnasol mewn cydraddoldeb byddar a sgiliau Iaith Arwyddion Prydain. Mae yna amserlen wedi'i disgrifio'n glywedol ar gyfer perfformiadau a nodwyd, fel y Pantomeim a dangosiadau sinema ar nos Fawrth.

Partneriaethau

Cydweithio a **Chyfranogiad** yw dwy o egwyddorion datblygu cynaliadwy Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Bydd gweithio mewn partneriaeth yn helpu Casnewydd Fyw i ddylunio a darparu gwasanaethau o amgylch y cwsmer a'r gymuned. Fel aelod o bartneriaeth bydd Casnewydd Fyw yn hyrwyddo cydraddoldeb a'r iaith Gymraeg ym mhob peth a wna, ac yn cefnogi partneriaid i wneud hynny hefyd.

Ymgysylltu

Mae Casnewydd Fyw yn ymgynghori ac yn cynnwys rhanddeiliaid-defnyddwyr gwasanaethau, gweithwyr, a phartneriaid i newid neu ddatblygu gwasanaethau.

Mae ystyried barn pobl yn ôl nodweddion gwarchodedig a ffactorau eraill fel tlodi, cymdogaeth, sgiliau ac ati yn rhoi darlun gwell i Gasnewydd Fyw o'r boblogaeth gyfan a'r anghenion. Datblygir rhaglenni i ddiwallu'r anghenion a nodwyd.

Mae Casnewydd Fyw hefyd yn cefnogi'r broses o goladu data cenedlaethol megis Arolwg Chwaraeon Ysgol Chwaraeon Cymru. Mae hyn yn darparu gwybodaeth werthfawr am y lefelau gweithgarwch presennol a'r galw cudd.

Canmol a Chwyno

Mae Casnewydd Fyw yn croesawu canmoliaeth a chwynion ac yn defnyddio sylwadau i geisio unioni pethau, dysgu o gamgymeriadau a gwella gwasanaethau a hefyd ddathlu llwyddiannau a rhoi adborth ar yr ymateb cadarnhaol hwn i staff.

Gall cwsmeriaid a phartneriaid wneud sylwadau naill ai'n uniongyrchol wrth staff y safle, gan ffonio trwy ganolfan gyswllt Casnewydd Fyw ar 01633 656757 neu drwy'r cyfryngau cymdeithasol ac e-bost.

Caiff canmoliaeth a chwynion eu monitro er mwyn asesu a yw materion yn ymwneud â chydraddoldeb yn cael eu codi. Bydd y materion sy'n codi yn cael sylw gyda'r camau mwyaf priodol.

Gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth

Mae'r ddeddfwriaeth yn cydnabod y mathau canlynol o wahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth:

- Gwahaniaethu Uniongyrchol
- Gwahaniaethu Uniongyrchol Cyfunol
- Gwahaniaethu Anuniongyrchol
- Gwahaniaethu sy’n Codi yn Sgil Anabledd
- Aflonyddu
- Erledigaeth

Sut rydym yn cyflawni'r cynllun

Cyfrifoldeb Strategol

Mae'r Prif Weithredwr a'r Tîm Gweithredol yn gyfrifol am gyfeiriad strategol cydraddoldeb a'r iaith Gymraeg ar draws y sefydliad. Tîm rheoli Casnewydd Fyw sy'n gyfrifol am reoli a chydlynu'r polisi o ddydd i ddydd.

Mae Bwrdd Ymddiriedolwyr Casnewydd Fyw yn cydnabod bod gan Gasnewydd boblogaeth amrywiol a manteision byw yng Nghasnewydd drwy allu dewis staff sydd ag ystod eang o sgiliau o bob rhan o'r ddinas. Fel sefydliad, mae Casnewydd Fyw yn ymdrechu'n gyson i sicrhau bod ei broffil staffio yn adlewyrchu'r boblogaeth y mae'n ei gwasanaethu. Er mwyn helpu gyda'r ymdrechion hyn, croesewir ceisiadau ar gyfer swyddi Ymddiriedolwyr, waeth beth fo'u hoed, rhyw, cefndir ethnig, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd neu gred neu anabledd.

Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb (AEG)

Cyn newid y ffordd y mae gwasanaethau'n cael eu darparu neu wrth i broject newydd gael ei weithredu, bydd Casnewydd Fyw yn cynnal Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb er mwyn asesu'r manteision a'r risgiau i bobl wahanol – yn ôl nodweddion gwarchodedig a'r defnydd o'r Gymraeg. Bydd yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn cyflwyno tystiolaeth o ymchwil, ymgynghori ac ymgysylltu â rhanddeiliaid.

Monitro'r gwasanaeth a ddarperir

Mae Casnewydd Fyw yn casglu a dadansoddi gwybodaeth am ddefnydd a barn cwsmeriaid/cynulleidfaoedd am ei gwasanaethau. Mae monitro'r broses o ddarparu gwasanaethau ac effaith darparu gwasanaethau yn rhan o broses rheoli perfformiad y sefydliad.

Y Cyflogai

Cyflogaeth

Nod Casnewydd Fyw yw anelu at fod yn gyflogwr teg a hyrwyddo diwylliant gweithio cyfeillgar. Heb bobl frwdfrydig, fedrus, wedi'u grymuso, ni all Casnewydd Fyw lwyddo. Bydd Casnewydd Fyw yn creu amgylchedd gwaith iach, diogel a chefnogol lle mae pobl yn cael eu parchu am bwy ydynt a lle mae gweithwyr yn gallu perfformio ar eu gorau.

Bydd Casnewydd Fyw yn gwneud pob ymdrech resymol i fodloni ceisiadau gan weithwyr sy'n ymwneud â nodwedd warchodedig, gan gynnwys gwisg, bwyd, gwyliau, amseroedd gweddïo, patrymau gwaith, gwyliau, cymorth, addasiadau ffisegol ac ati, er mwyn peidio â gwahaniaethu.

Mae Casnewydd Fyw wedi ymrwymo i'r fenter "yn gadarnhaol o blaid pobl anabl" sy'n gwarantu cyfweliad i bobl anabl sy'n bodloni gofynion hanfodol y swydd. Lle bo'n briodol, bydd Casnewydd Fyw yn gwneud newidiadau i amgylchedd a rôl gweithiwr os yw'n anabl. Mae rheolwyr yn gyfrifol am ddarparu amgylchedd gwaith addas sy'n caniatáu i weithwyr wneud eu gwaith.

Hyfforddiant

Mae Casnewydd Fyw wedi ymrwymo i helpu arweinwyr, rheolwyr a chyflogeion heddiw i ddeall cydraddoldeb wrth ddatblygu gwell gwasanaethau cyhoeddus. Mae'r sefydliad yn buddsoddi mewn datblygu cyflogeion ac ymddiriedolwyr yn deg ac yn gyfartal.